

TYÖVOIMA- JA KOULUTUSTARVETUTKIMUS VALITTU KESKEISEKSI EUROOPPA- LAISEKSI ENNAKOINTIKÄYTÄNNÖKSI

Globalisaatio, teknologinen kehitys ja uusien markkinoiden synty tekevät työelämän muutokset yhä vaikeammin ennakoitaviksi. Työ-, elinkeino- ja koulutuspolitiikan on kyettävä vastaamaan joustavammin näihin muutoksiin. Tämän vuoksi on kehitetty Työvoima- ja koulutustarvetutkimus (TKTT) työ- ja elinkeinoelämän lyhyen aikavälin muutosten ennakoimiseksi ELY-keskustasolla.

Pohjoismaissa, lähinnä Tanskassa ja Ruotsissa on tehty 80-luvun alkuvuosista lähtien haastatteluita työnantajien työvoima- ja koulutustarpeista. Suomessa vastaavat haastattelut käynnistettiin 80-luvun loppupuolella Pohjanmaalla. Ensimmäisen ESR-ohjelmakauden aikana prosessia kehitettiin Suomessa niin, että asiantuntijaraadit alkoivat analysoida haastatteluiden tuloksia ja tiedot siirrettiin tietokantaan, jossa niiden raportointi ja jatkokäsittely oli vaivatonta.

2000-luvulla Varsinais-Suomessa prosessiin lisättiin eDelfoi-kierros ja yksityiset toimijat tulivat mukaan raadin toteuttamiseen ja tulosten analysointiin. Viime syksynä EU-komission rahoittamassa ARENAS-hankkeessa (<http://arenas.italcilo.org/en/home>) tämä konsulttien kanssa kehitetty TKTT-prosessi arvioitiin keskeiseksi eurooppalaiseksi alueellisen ennakkoinnin käytännöksi. Myöhemmin TKTT-prosessin keskeisiä elementtejä on sovellettu myös Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen hankkeessa.

Yritykset kytketty tiiviisti prosessiin

Euroopan unionin 27 maan ennakoitinkäytännöt arvioi YK:n alainen ILO-järjestö ja sen Torinossa sijaitseva ITC-koulutuskeskus. TKTT-konsepti valittiin alueellisista ennakoitinkäytännöistä parhaaksi Brysselissä viime syksynä pidetyssä Rakennemuutoksen ennakointi- ja hallintaseminaarissa. Valinta perustui seuraaviin tekijöihin: 1) Yritykset on kytketty tiiviisti mukaan prosessiin, 2) Mukana ovat kaikki keskeiset alueelliset ja paikalliset toimijat, 3) Prosessi tuottaa priorisoidun listan toimenpide-ehdotuksista, 4) Toteutuksessa hyödynnetään public-private -mallia.

Prosessissa TE-toimistot haastattelevat toimialakohtaisesti noin 50 työnantajaa maakunnan alueella ja tiedustelevat tulevien työvoima- ja koulutustarpeiden lisäksi muun muassa suhdannenäkymiä, uusia liiketoimintamahdollisuuksia, eläköitymistä, vientinäkymiä ja muita työnantajien kehittämistarpeita. Haastatteluita ovat tehneet myös oppilaitokset ja yksityiset toimijat. Haastatteluiden tulokset viedään raadille, joka kokoontuu analysoimaan tuloksia. Tämän jälkeen raadi tuottaa megatrendejä, vilttejä kortteja, heikkoja signaaleja ja tekee SWOT-analyysin sekä konkreettisia toimenpide-ehdotuksia kyseisen toimialan kehittämiseksi. Raadiin osallistuu yritysten, oppilaitosten, TE-toimistojen, ELY-keskusten ja muiden tahojen edustajia. Prosessista laaditaan loppuraportti, joka julkaistaan painettuna ja Internetissä. TKTT-haastatteluiden ja raadien tuloksia hyödynnetään yritysten ja muiden työnantajien kehittämistyössä, työvoimapolitiittisen ja muun koulutuksen suunnittelussa sekä laajasti myös muussa aluekehitystyössä.

Kehittämishaasteita

TKTT-prosessilla on vielä parannusmahdollisuuksia erityisesti sen lopputuloksena syntyvien toimenpide-ehdotusten kytkemissä päätöksentekoon. Samoin valtakunnallinen koordinaatio lisäisi toiminnan systemaattisuutta ja vaikuttavuutta. Jatkuva kehittäminen vaatii myös sitoutuneita tilaajia ja palvelun tuottajia sekä public-private-kumppanuutta. Perustutkimuksen panosta tarvitaan konseptin kehittämiseksi jatkossakin (Kaivo-oja & Marttinen 2008).

Jouni Marttinen, ennakkoinnin asiantuntija, Varsinais-Suomen ELY-keskus
Yrjö Myllylä, erikoistutkija, RD Aluekehitys Oy / Tulevaisuuden tutkimuskeskus

MITTAUSVIRHE

Politiikassa saa sitä, mitä mittaa. Ja me mittaamme väärin asioita.

Kotikaupunkiani Tamperetta pidetään usein yhtenä ilmastonsuojelun suomalaisista edelläkävijöistä. Silti emme tiedä edes sitä, paljonko energiaa kaupungin hallinnoimat rakennukset kuluttavat. Jätettä ja kierrätystä koskevat tilastot ovat parhaimmillaankin suuntaa antavia.

Viimeisin kattava päästötilasto Tampereelta on vuodelta 2007. Toimimme laajasti päästöjen vähentämiseksi, mutta meillä ei ole tapaa varmistaa, kasvavatko vai vähenevätkö päästöt – saati sitten sitä, onko juuri toimillamme vaikutusta päästöihin.

Kansalliset työllisyysluvut julkaistaan kuukausittain – ja ne myös raportoidaan laajalti mediassa. Viimeisimmät vahvistetut tiedot kansallisista päästöistämme ovat kahden vuoden takaa.

Kestävästä kehityksestä ei usein ole saatavilla ajantasaisia ja luotettavia tietoja. Siksi ei ole yllättävää, ettei kestävyys saa politiikassa sitä huomiota, jonka se ansaitsee ja jota se epätoivoisesti tarvitsee. Siksi mittamisen on muututtava.

Ensinnäkin tarvitsemme perustietoja. Tarvitsemme tietoa siitä, paljonko kulutamme luonnonvaroja, paljonko tuotamme päästöjä ja paljonko synnyttämme jätettä – paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla, vuosittain ja reaaliajassa.

Toiseksi tarvitsemme uusia kestävyysmittareita täydentämään (ja osittain korvaamaan) perinteisiä mittareita. Valittiinpa sitten Genuine Progress Indicator, Happy Planet Index tai jotakin edistyneempää ja luotettavampaa, mittaria on seurattava säännöllisesti korkeimmalla päätöksenteon tasolla.

Kolmanneksi pelkkä mittaminen ei riitä. Valtiontaloudessakaan emme tyydy vain seuraamaan sitä, paljonko rahaa kuluu, vaan teemme talousarvioita pitääksemme rahanmenon tiukasti kurissa. Samalla tavalla tarvitsemme budjetteja päästöille ja luonnonvarojen käytölle.

Oras Tynkkynen

Kirjoittaja on Vihreiden kansanedustaja, joka vastasi valtioneuvoston ilmasto- ja energiapolitiittisen tulevaisuusselonteon laadinnasta.

Työnantajien työvoima- ja koulutustarpeen lyhyen aikavälin muutoksia tunnistetaan TKTT-ennakkoinnilla.